

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Czajkowski (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego B. S.
przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego
Okręgowej Komisji Wyborczej w B., Prokuratora Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 28 listopada 2019 r.,

postanawia:

wydać opinię, że protest jest bezzasadny

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 25 października 2019 r. Pani B. S. wniosła protest wyborczy przeciwko ważności wyborów do Senatu RP oraz wyborowi M. K. na senatora Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu wyborczym nr (...).

Wnosząca protest wskazała na naruszenie przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. 2019, poz. 684, ze zm.; dalej: k.wyb.) mające polegać na zawiadomieniu przez Okręgową Komisję Wyborczą w B. (dalej: OKW) pełnomocnika Komitetu Wyborczego (...) (dalej: KW (...)) o możliwości zgłoszenia nowego kandydata na senatora z uwagi na skreślenie z zarejestrowanej listy kandydata, który zmarł. Zarówno zawiadomienie o tej okoliczności, jak i przyjęcie przez OKW zgłoszenia nowego kandydata, a następnie jego

zarejestrowanie, nastąpiło w dniu 30 września 2019 r., czyli w 13 dniu przed dniem wyborów. W ocenie wnoszącej protest okoliczność ta stanowi naruszenie art. 265a w zw. z art. 222 § 1-2 i art. 9 ust. 2 k.wyb.

Ponadto, w proteście sformułowała zarzut dopuszczenia się przestępstwa, o którym mowa w art. 248 pkt 1 k.k., tj. sporządzenia przez członków OKW listy kandydatów do Senatu RP w okręgu nr (...) z uwzględnieniem kandydata, który nie został skutecznie zgłoszony i zarejestrowany. Okoliczności te – zdaniem wnoszącej protest – miały wpływ zarówno na przebieg głosowania, jak i ustalenie jego wyników oraz wynik wyborów. W jej ocenie, wybranym na senatora został kandydat, który nie był uprzednio skutecznie zgłoszony.

W uzasadnieniu wskazała, że dnia 13 października 2019 r. przeprowadzono wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. W okręgu wyborczym do Senatu RP nr (...) jeden ze zgłoszonych w ustawowym terminie kandydatów na senatora – K. M. zmarł dnia 30 września 2019 r., czyli w 13 dniu przed dniem wyborów. Okręgowa Komisja Wyborcza w B., na mocy art. 265a w związku z art. 9 § 2 k.wyb., zawiadomiła osobę zgłaszającą kandydata (pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego (...)) o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Zgłoszenie to zostało dokonane w dniu 30 września 2019 r., to jest w 13 dniu przed dniem wyborów. Zdaniem wnioskodawcy, OKW w B. niewłaściwie zastosowała art. 9 § 2 k.wyb., a w konsekwencji naruszyła art. 265a k.wyb., dokonując zarejestrowania kandydata na senatora – M. K. po upływie ustawowego terminu, co miało istotny wpływ na wynik wyborów i uzasadnia protest wyborczy.

Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW), przedstawiając stanowisko w przedmiocie protestu stwierdziła, że sformułowane w nim zarzuty dotyczące naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego oraz dopuszczenia się przestępstwa są bezzasadne. Wskazała, że art. 265a k.wyb. reguluje wyłącznie termin zgłoszenia nowego kandydata i nie odnosi się do terminu, w którym ma wystąpić przesłanka do skreślenia dotychczasowego. Ponadto, z art. 9 § 2 k.wyb. wprost wynika, że jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w Kodeksie wyborczym przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu.

Państwowa Komisja Wyborcza podniosła jednocześnie, że omawiana sytuacja została uregulowana w pkt VI.2 wytycznych PKW dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r., stanowiących załącznik do uchwały nr 85/2019 PKW z dnia 12 sierpnia 2019 r. (M.P. 2019, poz. 832). Podniesiono także, że z uzasadnienia projektu ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014, poz. 1072), którą dodano art. 265a, wynika, że intencją projektodawcy było, aby komitet wyborczy mógł zgłosić nowego kandydata bez konieczności zbierania podpisów w razie śmierci zarejestrowanego kandydata na senatora, zaś w uzasadnieniu projektu w żadnej mierze nie wiązano tego uprawnienia z terminem śmierci kandydata. Ponadto, PKW podniosła, że całkowicie nietrafne są argumenty, że śmierć kandydata – aby dawała możliwość zgłoszenia nowego kandydata – powinna nastąpić najpóźniej 15 dnia przed dniem wyborów.

Pismem z dnia 5 listopada 2019 r. OKW w B. wyraziła stanowisko, że protest uważa za niezasadny, wskazując na argumentację zbieżną ze stanowiskiem Przewodniczącego PKW. Ponadto OKW podniosła, że gdyby istniały wątpliwości co do wykładni regulujących tę kwestię przepisów to należy je interpretować w duchu pozwalającym społeczeństwu na możliwe najbliższe rzeczywistości wyrażenie woli poprzez wybór spośród wszystkich zgłaszających się kandydatów, bez stosowania ograniczeń, jeżeli nie są jednoznacznie sformułowane w przepisach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy (a także pełnomocnikowi Komitetu Wyborczego), przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu RP na zasadach określonych w ustawie. Zasady wnoszenia protestów wyborczych określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy. Rozpoznawany protest został złożony w terminie i przez uprawniony podmiot.

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów, lub
- 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

W świetle art. 241 § 3 k.wyb. określającego warunki formalne protestu, osoba wnosząca protest, powinna sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Odnosząc się do zgłoszonego przez wnoszącą protest zarzutu naruszenia art. 265a w związku z art. 9 § 2 k.wyb. wskazać należy, że zgodnie z art. 265a k.wyb., jeżeli skreślenie nazwiska kandydata na senatora nastąpiło wskutek jego śmierci, komisja zawiadamia osobę zgłaszającą kandydata o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Zgłoszenia dokonuje się najpóźniej w 15 dniu przed dniem wyborów. W takim przypadku nie wymaga się uzyskania poparcia tej kandydatury podpisami wyborców.

Termin wskazany w art. 265a zd. 2 k.wyb. dotyczy wyłącznie zgłoszenia nowego kandydata. Nie odnosi się natomiast do przesłanek skreślenia dotychczasowego kandydata, w tym także skreślenia wynikającego z jego śmierci. Z tego względu zastosowanie ogólnej reguły wyrażonej w art. 9 § 2 k.wyb. odnosi się – zgodnie z brzmieniem art. 265a k.wyb. – jedynie do terminu na zgłoszenie nowego kandydata. Nie jest przy tym uzależnione od terminu wystąpienia okoliczności skutkującej skreśleniem nazwiska dotychczasowego kandydata na senatora.

Zgodnie z treścią art. 9 § 2 k.wyb., jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w kodeksie przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu.

Jeżeli więc koniec 15-dniowego terminu na zgłoszenie kandydata na podstawie art. 265a k.wyb. miałby przypadać na sobotę, wówczas – zgodnie z art. 9 § 2 k.wyb. – upływać będzie pierwszego roboczego dnia po tym dniu, czyli w

poniedziałek, 13 dnia przed wyborami (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2019 r., I NSW 136/19).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, uznać należy, że 15 dzień przed dniem wyborów zarządzonych na dzień 13 października 2019 r. przypadał na sobotę 28 września 2019 r. Z tego względu termin na dokonanie zgłoszenia nowego kandydata – wynikający z zastosowania art. 265a zd. 2 w zw. z art. 9 § 2 k.wyb. – upływał w dniu 30 września 2019 r. (poniedziałek). Okoliczność ta dotyczyła wszystkich komitetów wyborczych i została im uprzednio zakomunikowana uchwałą PKW nr 85/2019 z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r. (M.P. 2019, poz. 832). W powołanej uchwale PKW wskazała, że „Jeżeli skreślenie kandydata na senatora nastąpiło wskutek jego śmierci komisja zawiadamia osobę zgłaszającą kandydata o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Zgłoszenia dokonuje się najpóźniej w 13. dniu przed dniem wyborów (art. 265a w związku z art. 9 § 2 k.wyb.), tj. do dnia 30 września 2019 r.; zgłoszenie nowego kandydata nie wymaga poparcia podpisami wyborców (art. 265a)” (por. pkt VI 2. zd. 2 w/w uchwały). Dokonane przez OKW w dniu 30 września 2019 r. zawiadomienie KW (...) o możliwości zgłoszenia nowego kandydata, jak również zgłoszenie – tego samego dnia – M. K. jako kandydata na senatora oraz przyjęcie tego zgłoszenia przez OKW, nastąpiły w terminie przewidzianym w k.wyb. Brak jest zatem podstaw, do stwierdzenia wadliwości tych czynności, a przez to także stwierdzenia nieważności wyborów do Senatu RP w okręgu wyborczym nr (...) oraz wyboru M. K. na senatora. Z tego samego względu nie można przypisać członkom OKW w B. przestępstwa stypizowanego w art. 248 k.k.

Z tych względów, na podstawie art. 242 § 1 i § 2 w związku z art. 258 k.wyb., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.